

6TH UNI GLOBAL UNION
WORLD CONGRESS 2023

UNI
global
union

**RISING
TOGETHER**
PHILADELPHIA

ÄNDRA REGLERNA FÖR EN RÄTTVIS OCH INKLUDERANDE GLOBAL EKONOMI

#UNIRisingTogether

ÄNDRA REGLERNA FÖR EN RÄTTVIS OCH INKLUDERANDE GLOBAL EKONOMI

DE NUVARANDE REGLERNA FUNGERAR INTE

Den globala ekonomin fungerar inte för alltför många människor. Miljarder lever fortfarande i fattigdom och kan inte tillgodose grundläggande behov, medan de superrikas förmögenheter fortsätter att växa över våra vildaste fantasier. Även om det tack vare ny teknik har skett framsteg, går vinsterna av dem endast till de rikaste. Klimatförändringarna accelererar och förstör liv och försörjning. Miljoner nekades tillgång till vaccin, medan rika länder behöll mer än de kunde använda, vilket visade orättvisorna i handelsreglerna. Över 53 procent av världens befolkning saknar socialförsäkringar. Kort sagt, det finns ett akut behov av att ändra reglerna, för att sätta människor snarare än vinster, i det första rummet och att skapa en rättvis och inkluderande global ekonomi för alla.

DE RIKA BLIR RIKARE

Vilket perspektiv man än har, talar siffrorna klarspråk. År efter år tar de rika en allt större andel av världens ekonomiska kaka.

Enligt [World Inequality Report](#) får de rikaste 10 procenten av världens befolkning idag häpnadsväckande 52 procent av de totala globala inkomsterna, medan den fattigaste hälften av befolkningen endast får 8,5 procent av dem. Enligt en [Oxfam-rapport](#) från början av 2023 har den rikaste procentandelen av befolkningen tillskansat sig nästan två tredjedelar av all ny förmögenhet som skapats sedan 2020. Rapporten visade att

"för varje dollar ny global rikedom som någon av de fattigaste 90 procenten av befolkningen erhållit sedan 2020, har en av världens miljardärer blivit 1,7 miljoner dollar rikare."

[IFS-kampanjen](#) för ett nytt socialt kontrakt har understrukt att världen är tre gånger rikare idag än för tjugo år sedan, men att 70 procent av människorna ändå inte har

någon allmän socialförsäkring, 84 procent av människorna säger att minimilönen inte räcker att leva på, och rätten att förhandla kollektivt kränks i 81 procent av alla länder. Nästan hälften av alla människor i världen kämpar fortfarande för att överleva på mindre än 5,50 USA-dollar per dag.

Covid-19-krisen har förvärrat ojämlikheten. Rika länder stödde sina ekonomier med stora summor offentliga medel för att gynna befolkningen, men detta drev också upp tillgångspriser och de rikaste människornas förmögenheter. I avsaknad av progressiv beskattning kunde de redan superrika öka sina förmögenheter på ett makalöst sätt.

Medan de superrikas förmögenheter växte snabbt, skapade pandemin svårigheter för de allra flesta. IFS siffror visar att covid-19-pandemin ledde till att mer än 250 miljoner människor förlorade sina jobb världen över och att undersysselsättningen förvärrades i många länder. De ekonomiska effekterna drabbade särskilt kvinnor, unga människor och de mest utsatta i samhället på ett oproportionerligt sätt.

Ihållande, decennielånga attacker mot kollektiva förhandlingar har också lett till ökade obalanser i rikedom och makt. Attackerna har lett till att kollektivavtalstäckningen har minskat i många delar av världen. Enbart i OECD-länderna har kollektivavtalstäckningen fortsatt att minska, från 37,4 procent år 2000 till endast 32,1 procent år 2019, och kopplingen mellan förhandlingstäckning och ojämlikhet är obestridlig. Som Internationella arbetsorganisationen rapporterade år 2022, *"kollektivavtalsförhandlingar ... kan effektivt minska löneskillnaderna, både i enskilda företag, ekonomiska sektorer och industrier."*

De nuvarande klyftorna, som har ökat nästan överallt sedan 1980-talet, är resultatet av politiska val. Regeringar har prioriterat liberalisering och avreglering framför åtgärder som minskar klyftor – progressiv beskattning, reglering, anständiga minimilöner och fackföreningar.

Ojämlikhet är ett politiskt val, inte en oundviklighet.

EN LEVNADSKOSTNADSKRIS MÅSTE NU AXLAS AV ARBETSTAGARNA

Förutom av de strukturella bristerna i den globala ekonomin drabbas arbetstagare runtom i världen nu av en allvarlig levnadskostnadskris. IFS statistik på FN-dagen för anständigt arbete år 2022 visar att mer än hälften av hushållen världen över har det svårt att klara sig, och att 10 procent av dem inte kan betala för livsnödvändigheter. Miljoner får gå hungriga, frysa, saknar bostäder eller måste ransonera medicin. Ytterligare miljoner måste utstå fattigdomens stress och osäkerhet.

Rapporten från Världsekonomiforumet från slutet av år 2022 visar att detta har varit en sant global kris. I Kenya är inflationen högre än på fem år, i Storbritannien är den den högsta på 40 år. I Turkiet är den årliga inflationen högre än på 24 år och är uppe i nästan 80 procent, och även i Australien har inflationen nått sin högsta nivå på över 20 år. Enligt de senaste siffrorna håller inflationen på att sjunka, men de flesta arbetstagarna har drabbats av reallönesänkningar.

Denna levnadskostnadskris har sitt ursprung i covid-19 pandemin och följderna av Rysslands invasion av Ukraina, men den förvärras av att många företag kan kamma hem oväntade vinster.

Globala finansinstitutioner och centralbanker förväntar sig att arbetstagarna ska betala priset för detta. De har konsekvent höjt räntorna för att generera en inbromsning av ekonomin och skapa högre arbetslöshet som "kyler ned" arbetsmarknaden och lägger band på arbetstagarnas förhandlingsstyrka.

ÖKAD RISK FÖR EN GLOBAL SKULDKRIS

Inflation och stigande räntor har drivit många länder mot en ny skuldcris. Enligt [UNCTADs handels- och utvecklingsrapport](#) för år 2022 uppskattar man att 60 procent av låginkomstländerna och 30 procent av tillväxtmarknaderna befinner sig i eller nära skuldnöd, vilket för med sig en hög risk för en global skuldcris. [Hela länder står inför konkurs](#), och de fattigaste länderna spenderar nu fyra gånger mer på att betala tillbaka skulder till rika länder än på sjukvård.

Som ett resultat av skuld kriserna visar [Oxfams forskning](#) att tre fjärdedelar av världens länder planerar åtstrammingsmotiverade nedskärningar i de offentliga utgifterna de kommande fem åren. Det innebär nedskärningar i hälso- och sjukvård, samt utbildning och socialskydd, vilket återigen drabbar de mest utsatta hårdast.

INTERNATIONELL HANDEL SOM INTE HJÄLPER

Covid-19-pandemin belyste bristerna i ett globalt handelssystem utformat för att maximera företagens vinster och makt. Effektiva vacciner utvecklades i rekordfart, men på grund av nationell egoism i de rikaste länderna och regler om patenträttigheter berövades miljontals människor ett livräddande skydd. Ändå vägrade Världshandelsorganisationen att ändra reglerna.

Även om vissa framsteg har gjorts för att stärka skyddet av arbetstagarna i handelsavtal, till exempel i det avtal mellan USA, Mexiko och Kanada som efterträdde NAFTA, har de flesta internationella handelsavtalen de senaste åren haft tandlösa eller inte genomdrivbara avsnitt om hållbar utveckling, såsom det omfattande och progressiva Partnerskapsavtalet för Stillhavsländerna eller RCEP, det mellanstatliga avtalet om handels- och investeringsskydd.

Den alltmer trängande klimatkrisen har också riktat strålkastarljuset mot handeln. Kontroverser kring Energistadgefördraget har fått flera länder att dra sig ur på grund av förlikningsprocedurer för tvister mellan stater och företag som skulle kunna användas mot stater om de vidtar åtgärder för att minska eller eliminera beroendet av fossila bränslen.

OJÄMLIKHETEN MELLAN KÖNEN KVARSTÅR

Skillnaden mellan könens deltagande i arbetskraften uppskattas fortfarande till 27 procent globalt, och framstegen mot att

eliminera löneskillnaderna mellan könen är fortfarande smärtsamt små. Enligt Internationella arbetsorganisationen är löneskillnaderna fortfarande omkring 20 procent globalt. Kvinnor förlorade cirka 800 miljarder USA-dollar i inkomst under pandemin.

BRIST PÅ FRAMSTEG MOT HÅLLBAR UTVECKLING

Vi borde vara endast sju år från att uppnå FNs mål för hållbar utveckling för år 2030 som lanserades med sådan fanfar redan 2015. Men framstegen mot alla hållbara utvecklingsmål har stannat av och det förefaller extremt osannolikt att något av dem skulle uppnås år 2030. Den senaste framstegsrapporten visar att fattigdomen bland arbetande människor har ökat för första gången på två decennier, trots att mål nr 1 är att alla former av fattigdom ska elimineras överallt. Mål 5 är jämställdhet och en starkare ställning för kvinnor och flickor, men kvinnor stod för 45 procent av förlusterna av arbetstillfällen globalt,

samtidigt som de bara utgör 39 procent av den totala arbetskraften. Vi har sett den första ökningen av klyftorna mellan länder sedan en generation tillbaka, trots åtagandet i mål 10 om att kämpa för att minska ojämlikheten.

KLIMATKRIS

Den rådande globala ekonomiska modellen pressas också av att det behövs grundläggande reformer för att tackla klimatförändringarna, som utgör ett existentiellt hot. De aktuella trenderna uppvisar inte de minskningar av klimatpåverkande utsläpp som är nödvändiga, och utan brådskande åtgärder kommer vi snart att ha passerat en gräns, efter vilken det inte finns någon återvändo. Regeringar och finanskapitalister fortsätter att stödja utvinning av ytterligare fossila bränslen trots att det är avkarbonisering vi behöver. Det är en uppenbar marknadsdefekt.

DAGS FÖR FÖRÄNDRING

Det är dags att ändra reglerna för att få ekonomin att fungera för människor och samhällen. Behovet av en rättvis och inkluderande global ekonomi har aldrig varit större och UNI och medlemsförbunden måste verka för att utveckla och stödja alternativ till det rådande misslyckade systemet.

LÖSNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

FÖRSTÄRK KOLLEKTIVAVTALSFÖRHANDLINGARNA

Det krävs grundläggande förändringar på strukturell nivå för att skapa en rättvis och hållbar global ekonomi. Det kanske största framsteget mot detta mål förblir att öka kollektivavtalsäckningen för arbetstagare runt om i världen. Att bygga kollektivt inflytande och teckna kollektivavtal är kärnan i UNIs och dess medlemsförbunds arbete.

Det har visat sig att ökad kollektivavtalsäckning minskar klyftorna och förbättrar jämställdheten mellan könen, och till och med OECD har bekräftat att *"kollektivavtalsförhandlingar är viktiga för några av de politiska mål som beslutsfattare och medborgare bryr sig mest om: sysselsättning, löner, ojämlikhet och produktivitet."*

Men möjligheterna att förhandla kollektivt står under hot i många länder. Den totala kollektivavtalsäckningen fortsätter att minska och den grundläggande rätten att förhandla kollektivt fortsätter att attackeras. Enligt IFS globala rättighetsindex för år 2022 ökade antalet länder som kränker denna rättighet från 63 procent av alla länder år 2014 till 79 procent av länderna år 2022. Det kommer inte att vara möjligt att skapa en rättvis och inkluderande global ekonomi utan att vända detta trend. Respekt för rätten att förhandla kollektivt är avgörande för att bygga en mer hållbar framtid för alla.

BESKATTA DE RIKA

Skattesatserna för de rikaste i samhället har sänkts i decennier. Detta innebär att några av de rikaste människorna i världen, såsom Jeff Bezos och Elon Musk, betalar mycket lägre verkliga skattesatser än det stora flertalet av världens arbetare.

Det finns en växande rörelse för grundläggande reformer. [Oxfam har gett ut en viktig rapport](#) inför 2023 års

Världsekonomiforum, i vilken man pekade på att avsevärt högre skatter för de rikaste skulle vara ett viktigt steg som regeringar kan ta omedelbart för att minska klyftorna i samhället och öka investeringarna för en mer rättvis och hållbar framtid. Rapporten innehöll analyser som visade att en årlig förmögenhetsskatt på upp till 5 procent för världens mångmiljonärer och miljardärer skulle kunna generera intäkter på 1,7 tusen miljarder USA-dollar per år, tillräckligt för att lyfta 2 miljarder människor ur fattigdom. [UNI](#) och medlemsförbunden har mot bakgrund av levnadskostnadskrisen spridit samma budskap om behovet av en omfördelning av välståndet genom beskattning. Det har

gjorts små men välkomna framsteg på global nivå. För första gången har man nått en överenskommelse inom OECD om en miniminivå för företagsbeskattningen. Den överenskomna skattesatsen på endast 15 procent är dock långt under den skattesats på 25 procent som allmänt efterfrågats, och mycket mer måste göras både när det gäller företagsbeskattning och skattesatserna för de allra rikaste.

HANDELN MÅSTE GYNNA ALLA

UNI och medlemsförbunden har fortsatt att bedriva kampanjarbete för nya regler för den internationella handeln. Digital handel är ett område av särskild betydelse för UNI-sektorer där man oroar sig för att den nuvarande strukturen i avtal för digital handel kommer att inskränka regeringarnas förmåga att lagstifta om frågor som beskattning av e-handel, datalokalisering och att se till att algoritmer blir föremål för en välbehövlig granskning. Denna fokusering på det nya området avtal för digital handel läggs till de aktuella

kraven på att man inför bindande och verkställbara arbetstagarrättigheter, undantar offentliga tjänster från den internationella konkurrensen, avstår från förlikningsprocedurer för tvister mellan stater och företag i avtalen och skyddar staternas rätt att reglera.

De globala fackliga organisationernas råd krävde under covid-19-pandemin en rättvis fördelning av vaccin, och den principen vägleder nu fackföreningarnas bidrag till en potentiell WHO-konvention om förebyggande av, beredskap för och svar på en pandemi.

EN HÅLLBAR OCH ANSVARSFULL FINANSSEKTOR

En rättvis och inkluderande ekonomi förutsätter också en mer hållbar och ansvarsfull finanssektor, eftersom denna sektor driver på den globala ekonomin. Sektorn borde försvara arbetstagarnas rättigheter och verka till förmån för enskilda individer och realekonomin. Den bör tjäna samhället och inte tvärtom.

En effektivare reglering för att undvika systemriskerna och säkerställa att finansbranschen kan främja långsiktiga affärsinvesteringar är avgörande. Silicon Valley Banks konkurs nyligen och krisen i Credit Suisse har visat att regeringarna inte har dragit några lärdomar av 2008 års bankkras. Riskerna för samhället och ekonomin i stort är fortfarande betydande.

Det fortsätter att vara viktigt att skydda jobb och arbetsvillkor för finansanställda när sektorn genomgår massiva omstruktureringar. Det finns dock också ett ökat fokus på att hålla finansiella institutioner ansvariga för de investeringar de gör och stödjer. Några exempel på detta är påtryckningar på finansiella institutioner i samband med deras investeringar i länder där det pågår betydande kränkningar av de mänskliga rättigheterna, som Myanmar, kontakter med investorer i frågor som rör arbetstagar rättigheter och ett stärkande av det fackliga inflytandet i den nyckelroll som finanssektorn spelar i den nödvändiga gröna omställningen.

UTMANA MONOPOLMAKTEN

Megaföretagens ekonomiska dominans och ökande monopolmakt över hela ekonomin hotar demokratin och ger alltför många företag konkurrensfördelar. En del av denna marknadsdominans visade sig när företag kunde profitera på inflationen.

Amazon är ett exempel på företag som drar nytta av sin storlek och kontroll över den använda tekniken för att utöva alltför stort inflytande och makt. Företaget kontrollerar en försäljningsplattform där man säljer egna produkter i "konkurrens" med andra. Man kontrollerar också reklamalgoritmen som utnyttjar data som samlas in från miljoner kunder. Hur kan detta vara rättvist mot andra företag som säljer på Amazon.com?

Samtidigt som Amazon har använt sig av aggressiv skatteplanering för att sänka sin redan minimala bolagsskatt, har man erhållit mer än 4,7 miljarder USA-dollar i statliga subventioner.

UNI och medlemsförbunden samarbetar med konkurrensmyndigheter för att framhålla konkurrensrelaterade besluts

betydelse för arbetstagarna, ofta i allianser med andra organisationer i civilsamhället.

ETT NYTT SAMHÄLLSKONTRAKT

Att sammanföra dessa element är utgångspunkten för det gemensamma globala fackliga kravet på ett nytt samhällskontrakt. Ett sådant nytt samhällskontrakt inbegriper de viktigaste politiska grunderna för att bygga en rättvis och inkluderande ekonomi för alla, och som bygger på centrala teman som jobb, rättigheter, löner, allmänna socialförsäkringar, jämlikhet och inkludering.

Kravet på ett nytt samhällskontrakt återspeglas i förslaget från FNs generalsekreterare om en massiv utbyggnad av socialförsäkringarna. Detta krävs för en hållbar återhämtning efter covid-19-pandemin och för att minska klyftorna. Större utgifter för socialskydd kan lyfta miljoner ur fattigdom och säkerställa att de har tillgång till utbildning och hälsovård. I kombination med investeringar i en grön ekonomi och i vård

och omsorg visar uppskattningar i FNs globala accelerator för jobb och socialskydd att det finns en möjlighet att skapa 400 miljoner nya jobb före slutet av år 2030.

SLUTSATSER

År 1944 fastslog ILO i sin Philadelphiadeklaration att *"arbetskraft är inte en vara, yttrande- och föreningsfrihet är avgörande för uthålliga framsteg, och fattigdom någonstans utgör en fara för välbefinnande överallt"*. Denna övertygelse står fast när UNI träffas för sin sjätte världskongress, återigen i Philadelphia. UNI och medlemsförbunden fortsätter att vara ledande i kampen för ett nytt samhällskontrakt, för att se till att de rika betalar sina skatter, för att kämpa för handelsregler och en ansvarsfull finanssektor som gynnar alla, och viktigast av allt, för att förstärka kollektivavtalen och utsträcka deras täckningsområde.

8-10 Avenue Reverdil
1260 Nyon, Switzerland
+41 22 365 2100
contact@uniglobalunion.org
www.uniglobalunion.org

#UNIRisingTogether